

В.Н. Гончар, канд. полит. наук, начальник отдела кадровой работы аппарата Яготинской РГА Киевской области

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ СТРАТЕГИИ ПОДГОТОВКИ, ПЕРЕПОДГОТОВКИ И ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ КАДРОВ МЕСТНОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

В статье проведен анализ кадрового потенциала государственной и муниципальной службы, предложено создание системы непрерывного образования, которая бы стала составным элементом института кадрового резерва и процедуры тестирования при проведении испытаний в процессе конкурса на занятие должности служащих и продвижения по службе.

Ключевые слова: кадровый потенциал государственной службы, подготовка, переподготовка и повышение квалификации кадров местного самоуправления, нормативно-правовое обеспечение подготовки кадров, дистанционная форма обучения.

V.M. Honchar, candidate of political sciences, Head of HR apparatus Yagotynske RSA Kyiv region

CONCEPTUAL STRATEGY OF TRAINING, RETRAINING AND ADVANCED TRAINING OF LOCAL GOVERNMENT STAFF IN MODERN CONDITIONS

The article deals with the analysis of the personnel resource capacity of the state and municipal services, a system of continual education was proposed, which would become an integral part of the institute of staff reserve and the testing procedure during the competition for the state service positions of employees and promotion.

Keywords: human resource capacity of public service, retraining and advanced training of local governmental staff, regulatory support for the staff training, distance learning.

УДК 351:339.166.5

Д.І. Дідух, асп.
КНУТШ, Київ

РОЛЬ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

У статті розглядаються проблеми державного регулювання у сфері інтелектуальної власності в умовах економіки нового типу. Автор проводить аналіз різних підходів до розуміння необхідності втручання держави в процеси, пов'язані із створенням, комерціалізацією та охороною об'єктів інтелектуальної власності. Доводиться, що для побудови інноваційної екосистеми та ефективного функціонування ринку інтелектуальної власності необхідним є комплексний підхід до використання державою інституційних, правових, економічних та освітніх механізмів.

Ключові слова: інтелектуальна власність, державне регулювання інтелектуальної власності, інноваційна економіка, інноваційна екосистема.

Глобалізація та інтенсифікація процесів на світових економічних ринках продовжують наочно демонструвати те, наскільки сильно сировинно орієнтовані національні економіки стають неконкурентоспроможними поряд з економіками інноваційного типу. Для того, щоб підготувати базу для економіки нового типу, слід виходити з того, що вона має базуватися на знаннях та інноваціях, які реалізуються у формі об'єктів інтелектуальної власності. Саме розробка та реалізація державної політики та формування системи управління інтелектуальною власністю, спрямованих на ефективне використання результатів інтелектуальної діяльності, дозволить створити передумови до позиціонування України як країни інноваційного типу розвитку.

Завданнями статті є з'ясування ролі та характеру державного регулювання сфери інтелектуальної власності в умовах економіки інноваційного типу, визначення механізмів, що дозволили б державі формувати сприятливе підґрунтя для подальшого ефективного втілення інтелектуального капіталу у вигляді інтелектуальної власності.

Різні аспекти захисту інтелектуальної власності були предметом розгляду представників юридичних та економічних наук, серед яких В.Д.Базилевич, Ю.Л. Бошицький, В.О.Жаров, В.В.Ільїн, Д.Лонг, П.Рей, Т.М. Шевелева, П.М.Цибульов, Р.Б.Шишка.

Окремим питанням державного регулювання у сфері інтелектуальної власності приділяли увагу у своїх роботах В.В.Белєвцева, Н.П.Дригваль О.Д.Карпенко, О.С.Кравченко, М.В.Паладій, А.Г.Ступніков тощо.

Термін "інтелектуальна власність" означає "будь-яку власність, що визнається загальною згодою як інтелектуальна за характером та така, яка потребує охорони, включаючи, але не обмежуючись науковими та технічними винаходами, літературними або художніми творами, товарними знаками та показниками бізнес під-

приємств, промисловими зразками та географічними вказівками" [2, с.14]. Таке визначення виходить насамперед із розгляду правової природи феномену ІВ. Інтелектуальна власність включає дві основні сфери прав: право промислової власності та авторське право, яке також включає охорону суміжних прав. Проте, аналізуючи проблеми, пов'язані зі сферою ІВ, слід також враховувати її інституційний характер. Так, у межах неінституціоналізму "інститут інтелектуальної власності в широкому трактуванні розглядається як динамічна система формальних та неформальних правил та обмежень, що регулюють економічні відносини, пов'язані з інформацією та інтелектуальними продуктами на стадії їх виробництва, розподілу, обміну та споживання" [1, с.15-16].

Державне регулювання у сфері інтелектуальної власності має на меті забезпечення всеохоплюючої охорони прав творців результатів творчої діяльності та сприяння масовому ефективному використанню об'єктів ІВ. Досвід показує, що часто саме держава стає рушійним механізмом розширення масштабів ринку інтелектуальної власності, вона здатна брати на себе ті ризики, на які приватні компанії не готові. Саме держава як ключовий суспільний інститут формує значущість і попит на інтелектуальний продукт, що є базовим елементом економіки знань.

Однією з важливих проблем, пов'язаних з інтелектуальною власністю, є забезпечення її належного правового захисту та розробка механізмів, що дозволяли б узгодити між собою основні аспекти міжнародного та національного права в глобальному вимірі. Завданням держави, таким чином, є регулювання тих процесів, пов'язаних з ІВ, які не можуть бути впорядковані ринком. Рівень правового захисту об'єктів інтелектуальної власності є одним з важливих моментів формування конкурентоздатної інноваційної економіки, оскільки дозволяє перетворити на власність прибутки від інвести-

цій у науково-дослідні та дослідницько-конструкторські роботи і провести подальшу комерціалізацію нововведень. Об'єктами інтелектуальної власності (промислова власність, об'єкти авторського і суміжного права, засоби індивідуалізації, ноу-хау тощо) є продукти духовної творчості, що спочатку виступають як ідеальні, нематеріальні, унікальні, одиничні, неповторні, суб'єктивні результати, а потім втілюються в матеріальній формі – науковій праці, патенті, монографії, скульптурі, картині тощо [6]. Ще в середині ХХ ст. Р.Солоу довів, що "між технологіями та економічним ростом є пряма залежність, а введення нових технологій може привести до росту внутрішнього валового продукту на 80%" [5, с.42].

Неоінституціоналізм розділяє відносини в межах інституту інтелектуальної власності на формальні та неформальні. Перші виникають у межах законодавчих норм, а до неформальних належать випадки, що не входять у компетенцію чинної нормативно-правової бази. Високий рівень захисту ІВ є позитивною передумовою для залучення інвесторів та розвитку торгівлі, а також створює сприятливий інвестиційний клімат для подальших розробок інтелектуальних продуктів. Але не слід забувати про те, що існування високого рівня охорони прав на інтелектуальну власність може мати негативні наслідки для економічного розвитку, особливо за умов врахування інституційних показників (серед яких особливе місце посідає ефективність державного управління та контроль над корупцією) та особливостей неформальних відносин у сфері ІВ. М.Болдрін та Д.Левін у праці "Проти інтелектуальної монополії" приходять до висновку, що "в більшості випадків захист ІВ приносить більше шкоди, ніж користі" [6, с.109].

У праці "Права інтелектуальної власності та інновації в країнах, що розвиваються" Й.Чен та Т. Путтітанун відстоюють теорію про необхідність дотримання U-подібної залежності між рівнем розвитку країни та захистом прав інтелектуальної власності в ній – високий рівень захисту є необхідним в країнах, що знаходяться на низькому ступені розвитку (одна з основних причин – необхідність залучення прямих іноземних інвестицій); низький рівень захисту є стимулювальним механізмом для поширення імпортованих технологій в країнах середнього рівня доходів; для високо розвинутих країн характерним є зацікавленість у продукуванні власних інновацій, що потребує відповідного рівня контролю на ринку ІВ.

Водночас, крім законодавчих ініціатив, формування ринку інтелектуальної власності також потребує різноманітних стимулювальних процедур освітнього, інституційного та фінансового характеру. Серед освітніх процедур, спрямованих на стимулювання сфери ІВ, потрібно відмітити необхідність підготовки як кадрів, що забезпечували б вироблення нового інтелектуального продукту, так і персоналу, що дозволив би оптимізувати комунікацію та співробітництво між державою, приватним сектором та науково-дослідницькими установами (інститутами, університетами тощо). Для нашої держави залишається актуальною проблема міграції інтелектуального капіталу в більш розвинені країни, що не в останню чергу пов'язано з відсутністю сформованої "інноваційної екосистеми".

Термін "інноваційна екосистема" вперше був використаний у межах побудови нової інноваційної політики в Фінляндії, під ним розумілась "поетапна та всебічна підтримка бізнесу на всіх етапах його розвитку та впровадження добре розробленого рамкового нормативного регулювання" [4, с.57]. Таким чином, основним завданням інноваційної екосистеми є забезпечення сприятливих умов для реалізації інтелектуального потенціалу у вигляді результатів інтелектуальної діяльності та пода-

льшої успішної комерціалізації продуктів інтелектуальної власності. Формування інституційної структури є ключовим моментом щодо питання налагодження державного регулювання ІВ. Система регулювання сфери ІВ на державному рівні включає різні органи: міністерства, служби, відомства тощо, спеціальні структури в судовій системі та недержавні організації (громадські організації, наприклад асоціація патентних повірених). Саме створення системи компетентних установ та формування механізмів крос-інституційної взаємодії дозволяє державі чітко реагувати на запити ринку ІВ.

Необхідною є розробка механізмів кредитування та субсидування зі сторони держави, формування пільг та преференцій для зростання ринку ІВ. Із досвіду розвинутих країн відомі різні форми і методи державного регулювання інтелектуальної власності, яка створюється за рахунок бюджетного фінансування, що можна звести до таких моделей:

- фіскальна, в основу якої покладене відчуження на користь держави виняткових прав на результати науково-технічної діяльності, створені на замовлення урядових відомств, та відшкодування витрачених бюджетних коштів;
- університетська, яка забезпечує пріоритет виконавця (наукових організацій та авторів) на отримання та використання виняткових прав на результати науково-дослідних та дослідницько-конструкторських робіт (НДДКР);
- промислова, основна орієнтація якої припадає на пріоритет прав промислових компаній, які приймають участь разом з державою в частковому фінансуванні та використанні результатів НДДКР);
- ліберальна, що передбачає передачу виключних прав на результати науково-дослідних робіт виконавцю, відсутність державного контролю за використанням бюджетних коштів, виділених на науку, а також обмежену участь держави в прибутках виконавців та користувачів об'єктів інтелектуальної власності.

Характерною в розвитку системи державного фінансового регулювання ІВ є тенденція поступового переходу від фіскальної моделі до ліберальної, оскільки це значно стимулює творчу активність "виробників" інтелектуального продукту. Зараз поширеною є практика використання університетської та промислової моделей, а також їх комбінації [3].

Також не варто забувати, що вибір інноваційного шляху економічного розвитку є як результатом, так і каталізатором політичних змін: без системного підходу до проведення необхідних реформ, інноваційний вектор ризикує залишитись у декларативній площині з відсутністю фактичної реалізації; у разі політичної волі актора(акторів), що володіють владними ресурсами, реалізація послідовних дій, спрямованих на забезпечення умов для формування інноваційного сектору економіки та його зміцнення, призведе до виходу на політичну арену нових сил, що пов'язані з новоствореною галуззю народного господарства. Отже, стає очевидним те, що існують три важливі виміри, що обумовлюють ефективність функціонування сфери інтелектуальної власності як базової застави економіки інноваційного типу – економічний, правовий та політичний. Для того, щоб ринок інноваційних продуктів розвивався, держава повинна взяти на себе роль регулятора, що забезпечував би організацію, координацію, стимулювання та аналітичний супровід в усіх вимірах сфери інтелектуальної власності.

Важливість належного раціонального державного регулювання інтелектуальної власності в умовах сучасної економіки є фактом безсумнівним, що доводить практика передових світових держав. Так, у США, наприклад, проблеми охорони ІВ прирівнюються до про-

блем національної безпеки, а подальше економічне зростання Китаю не останньою чергою пов'язане із політикою в сфері ІВ (за останні роки держава стала одним зі світових лідерів в патентуванні). Таким чином, завданням держави є побудова інноваційної екосистеми на основі врахування необхідності проведення в сфері ІВ заходів інституційного, правового, економічного та освітнього характеру, адже саме комплексний підхід дозволить сформувати підґрунтя для подальшого ефективного функціонування ринку ІВ.

Список використаних джерел

1. Ахметов А. А. Роль института интеллектуальной собственности в становлении "новой" экономики [Текст]: автореферат дис. ... кандидата экономических наук: 08.00.01 / Ахметов Артур Айратович; [Место защиты: Финансовый университет при Правительстве Российской Федерации – ФГОБУВПО]. – Москва, 2013. – 26 с.
2. Всемирная декларация по интеллектуальной собственности [Текст] // Интеллектуальная собственность. Авторское право и смежные права. – М., 2002. – №4. – С.14-17.
3. Корчагин А. Д., Орлова Н.С. Права государства на интеллектуальную собственность: интересы подлинные и мнимые [Электронный ресурс] // Патенты и лицензии. – М., 2000. – №5. – С.2-9. – Режим доступа: <http://rbis.su/article.php?article=698>

ресурс] // Патенты и лицензии. – М., 2000. – №5. – С.2-9. – Режим доступа: <http://rbis.su/article.php?article=698>

4. Онищик Л. О некоторых аспектах стимулирования трансфера технологий и коммерциализации результатов НИОКР в Финляндии и России [Электронный ресурс]/Л.О.Онищик//Охрана и защита интеллектуальной собственности в российско-финляндском экономическом сотрудничестве. Сборник материалов. – СПб.: Изд-во Политехн. ун-та, 2013. – С.56-73. – Режим доступа: http://www.rusfintrade.ru/files/article/2662/20130822_1.pdf

5. Полякова Н. Актуальные проблемы охраны и защиты результатов интеллектуальной деятельности, трансфера технологий и коммерциализации [Электронный ресурс]/ Н.Полякова // Охрана и защита интеллектуальной собственности в российско-финляндском экономическом сотрудничестве. Сборник материалов. – СПб.: Изд-во Политехн. ун-та, 2013. – С.42-56. Режим доступа: http://www.rusfintrade.ru/files/article/2662/20130822_1.pdf

6. Попов В.В. Надо ли защищать права на интеллектуальную собственность [Электронный ресурс]/ В.В. Попов // Журнал Новой экономической ассоциации. – М., 2011. – № 11. – С.107-126. – Режим доступа: <http://journal.econorus.org/pdf/NEA-11.pdf>

7. Ромашенко Т. Д. Влияние рынка интеллектуальной собственности на инновационное развитие России [Электронный ресурс] / Т.Д. Ромашенко, Л.А. Кузнецова // Вестник Воронежского государственного университета. Серия Экономика и управление. – Воронеж, 2013. – №1. – С. 55-61. – Режим доступа: <http://www.vestnik.vsu.ru/pdf/econ/2013/02/2013-02-08.pdf>

Надійшла до редколегії 05.08.14

Д.И. Дидух, асп.
КНУТШ, Киев

РОЛЬ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ В УСЛОВИЯХ ИННОВАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКИ

В статье рассматриваются проблемы государственного регулирования в сфере интеллектуальной собственности в условиях экономики нового типа. Автор проводит анализ разных подходов к пониманию необходимости вмешательства государства в процессы, связанные с созданием, коммерциализацией и охраной объектов интеллектуальной собственности. Доказывается, что для построения инновационной экосистемы и эффективного функционирования рынка интеллектуальной собственности необходим комплексный подход к использованию государством институциональных, правовых, экономических и образовательных механизмов.

Ключевые слова: интеллектуальная собственность, государственное регулирование интеллектуальной собственности, инновационная экономика, инновационная экосистема.

D. Didukh, PhD student
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

THE ROLE OF STATE REGULATION OF INTELLECTUAL PROPERTY IN TERMS OF THE INNOVATION ECONOMY

This paper deals with the problems of state regulation in sphere of intellectual property in terms of a new type of economy. The author analyzes the different approaches to understanding the need for state intervention in the processes associated with the creation, commercialization and protection of intellectual property. It is proved that for an innovation ecosystem and efficient functioning of the market of intellectual property needed is a comprehensive approach to the use of state institutional, legal, economic and educational mechanisms.

Keywords: intellectual property, state regulation of intellectual property, innovation economy, innovative ecosystem.

УДК 351(477) – 057.34

В. С. Драгомерецкий, здобувач
КНУТШ, Київ

ІНСТИТУЦІЙНІ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНІ ЗМІНИ В ОРГАНАХ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

У статті піднімається питання реформування державного управління, конституційного ладу та балансу трикутника влади. Відбуваються трансформаційні та модернізаційні зміни у політичній системі та органах державного управління, що зумовлює актуальність вивчення даного питання. Подано розширену інтерпретацію та феноменологічний аспект поняттю "політична система" та "державне управління". Зазначено про проблеми новітнього підходу до державного управління, а також про фактори, що гальмують розвиток соціально-економічної системи суспільства. Також поетатно зазначено перехідний період країн колишнього Радянського Союзу.

Ключові слова: державне управління, устрій, конституційний лад, влада, модернізація, громадянське суспільство, реформи, трансформація, конституція, революція, форма правління, криза, гілки влади, форма правління, повноваження, Президент, народ, еліта, плюралізм.

Однією з провідних тенденцій суспільного розвитку України, як і загалом європейських країн, є трансформаційні зміни у змісті та складових їхніх політичних систем, модернізаційні процеси, які відбуваються в інститутах Державного управління.

Зазначимо, що до активного наукового вжитку категорію "політична система суспільства" запроваджено на етапі розвитку суспільства, коли поряд із державними інституціями почали діяти політичні партії, громадські

об'єднання та рухи, інші важливі суб'єкти політико-владних відносин.

Варто також зазначити, що політична система – це сукупність трьох взаємодієвих підсистем: інституціональної, інформаційно-комунікативної та нормативно-регулятивної. Інституціональна підсистема складається з таких інститутів, як держава (державні органи), політичні партії, групи інтересів. Інформаційно-комунікативна підсистема встановлює зв'язок між інститутами політичної системи. Це – канали передачі інформації